

Gids Boerenbondsmuseum Gemert

Boerenbondsmuseum Gemert

werd toegevoegd 'vùral ónder 't uurste gebónt'.

In d'n herd verbleef het gezin als het kouder werd. 'Herd' betekent 'haard'. De schouw is het voornaamste onderdeel van dit vertrek. In de winter zat iedereen zo dicht mogelijk bij het vuur, om althans de voorkant van het lichaam warm te houden. De naam 'herd' werd daarom ook gebruikt voor het enige verwarmde vertrek. 'Herd' kon overigens ook 'vloer' betekenen, getuige de uitdrukkingen 'haj kwam daor veul óvver d'n hèrd' en 'we han wír veul vòlk óvver d'n hèrd'. De vloer was oorspronkelijk van leem, of bedekt met hobbelige keien, vroeger zelden, maar in welvarender tijden na 1880 ook rode of blauwe plavuizen.

Oorspronkelijk zal deze schouw wel open zijn geweest, en moet hier een open vuur gebrand hebben in het vuurrijzer, een soort vuurkorf, al of niet met een vonkenvanger.

Boven het vuur hing vroeger een van de grote gietijzeren kookketels, maar ook de 'sopketel' aan de haal, een zaagvormige haak. In de sopketel werd het voer voor de koeien gekookt. Vroeger ontbrak veelal de muur tussen de geut en d'n herd. Als het voer gaar was, werd de zeer zware sopketel m.b.v. een draaiboom richting geut bewogen, waar de verbingsdeur ('mildeur') met de voorstal was.

De diagonaalsgewijze betegelde muur achter de schouw is de brandmuur. Toen later de geut van d'n herd werd afgescheiden, maakte men vaak een stookgat onder in de brandmuur, links van het haardvuur, waardoor men vanuit d'n herd op de voorstal een moderner type sopketel kon stoken, een gietijzeren pot van 100 of 150 liter, die was ingemetseld en een houten deksel had. Hier ontbreekt het stookgat echter omdat de koeien in later tijden geen gekookt voer meer kregen.

De schouw in d'n herd met de plattebaaiskachel. In de tegelwand het 'verzielhoel', de doorkijk naar de voorstal.

ketel

kookpot

vuurtang

Gemert in Beeld 8 Gids Boerenbondsmuseum 2000